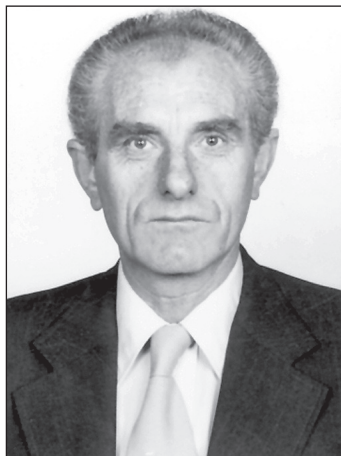

Tóth Sándor
(1932–)

1932. március 31-én született Kisterenyén. Szerencsés körülménynek tekinthető, hogy már a kaposvári Táncsics Mihály Gimnáziumban olyan példakép és későbbi kolléga állt előtte osztályfőnökként, mint Marián Miklós. Az Egri Pedagógiai Főiskolán általános iskolai, majd a szegedi József Attila Tudományegyetemen középiskolai biológia-földrajz szakos tanári diplomát szerzett. Tanári pályáját a matyóföldi Tardon kezdte, ahol 1953-tól 1959-ig tanított. Gyermekkorától magával ragadta a természet sokszínűsége, változatossága, vonzereje, de Tardon vált igazi gyűjtővé és terepbiológussá. A tardi gyűjtő és preparáló munkán keresztül került kapcsolatba a Természettudományi Múzeummal, melynek ettől kezdődően rendszeresen gyűjtött – elsősorban kétszárnyú rovarokat. Tardról 1960-ban Hejőbábára helyezték, ahol 10 évet töltött. A tanítás mellett tovább folytatta kutatómunkáját, illetve ezekben az években vált a fotózás szerelmesévé is.

Kutatási területét folyamatosan szélesítette, 1960-ban bekapcsolódott a Tiszakutatásba, több mint 10 évig aktívan gyűjtötte a kétszárnyú rovarokat a folyó egész magyarországi szakaszán. 1964-ben csatlakozott a veszprémi Bakonyi Múzeum által szervezett „*A Bakony természeti képe*” programhoz. 1970-ben a szeretett és lelkiismeretesen művelt tanári hivatást feladva a Bakonyi Múzeum (Veszprém) muzeológusa lett. Első feladata rögtön testhezállónak bizonyult: egy önálló, a Bakonyi Múzeumból kiváló természetrajzi múzeum létesítését kellett megszerveznie és megvalósítania, Zircen. Az intézmény Tóth Sándor igazgatóságának két évtizedében folyamatosan fejlődött, a Bakony-kutatás külsős kutatógárdájával együtt valódi természettudományos műhellyé, a Bakony-vidék megismerésének központjává vált. Egyetlen hazai tematikus kutatási program sem működött ennyire kitartóan és egyenletesen, mint a Bakony-vidéki. Tóth Sándor az intézményvezetésen, a többszázezer egyedes gyűjtemény-fejlesztésen, „*A Bakony természeti képe*” program menedzselésén, a kiállításbeli munkákon, az intézmény kiadványainak

(Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, A Bakony természettudományi kutatásának eredményei) szerkesztésén és a széleskörű ismeretterjesztő munkákon túl a múzeumi években is jelentős kutatómunkát végzett az ország más területein is. A Tisza-kutatás mellett bekapcsolódott „*A Mecsek és környéke természeti képe*”, „*Az Alpokalja természeti képe*”, „*A Mátra és a Cserhát természeti képe*” programokba, valamint a különböző nemzeti parkok szervezett kutatásába.

A kétszárnyúakkal való foglalkozás Tóth Sándor kutatási témái közé Mihályi Ferenc ösztönzésére és példamutató személyiségének hatására került. A csípőszúnyogokkal kapcsolatos munkásságának legintenzívebb szakasza azonban a hazai légi csípőszúnyog-gyérítés 1976-os balatoni elindításához kapcsolódóan kezdődött el. Mivel e légy családdal eredetileg nem állt szándékában foglalkozni, egy későbbi írásában „*botcsinálta szúnyogkutató*”-nak nevezte magát. Előbb Kecskeméti István, majd Sáringer Gyula, később Sáringer-Kenyeres Tamás munkacsoportjának meghatározó tagjaként vett/vesz részt feltáró, hatásvizsgáló, kísérleti feladatokban. Számos BTI tartalmú szer hatásvizsgálatának laboratóriumi és terepi elvégzésével, a korszerű tenyészőhely-térképezés alapjainak lerakásával óriási érdemei vannak a csípőszúnyog-gyérítések környezetkímélő irányba való elmozdításában is. Fő vizsgálati területe szúnyog-kutatóként is a Balaton és a Bakony-vidék térsége maradt, de ezzel párhuzamosan az ország gyakorlatilag minden számottevő csípőszúnyog élőhelyekben gazdag területén végzett/végez vizsgálatokat, publikál adatokat. Külön kiemelés érdemelnek monográfiái („*A Bakonyvidék csípőszúnyog-faunája*”; „*A Mátravidék csípőszúnyog faunája*”; „*A Mecsek és környéke csípőszúnyog faunája*”). A magyarországi csípőszúnyog fauna legújabb összegzését 2004-ben készítette el, 49 Magyarországról kimutatott taxon (köztük három új) bemutatásával. Abban, hogy Magyarország csípőszúnyog faunája jelenleg jól feltártnak tekinthető és a csípőszúnyog-gyérítések nagyrészt szakmai alapokon történnek Tóth Sándor szisztematikus és aprólékos feltáró munkájának legalább akkora szerepe van, mint Mihályi Ferenc fáradhatatlanságának, vagy Sáringer Gyula témagondozásának.

Tóth Sándor kiváló példa arra, hogy kutatónak lenni nem munka, hanem életforma. Munkabírásához, valamint az intézmény érdekeihez képest korai nyugdíjazását (1991) követően magánkutatóként még aktívabb gyűjtő, kutató, publikáló tevékenységet folytat, mint azt megelőzően. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy a saját érdeklődése vezette – immár a térinformatika lehetőségeit is használó – kutatásain túl rendszeres résztvevője hatékonyságnövelést és pontosságot célzó kutatási-, kutatás-fejlesztési projekteknek is.

A halk szavú, szakmai és magánéleti kérdésekben mindig tárgyilagos, a világra és az emberekre egyfajta bizalmatlan nyitottsággal tekintő biológus, nyugalmazott múzeumigazgató töretlen és törhetetlen aktivitása és saját eredményeihez való szerény hozzáállása mindannyiunk számára példaértékű kell, hogy legyen.

* * *